

Kvalitativt studie af barrierer for rapportering i henhold til de tre dimensioner i årsregnskabslovens § 99a

- samt anvendelse af internationale principper
for samfundsansvar

Udarbejdet af:

Center for Corporate Social Responsibility, Copenhagen Business School

Peter Neergaard

Janni Thusgaard Pedersen

Juli 2010

**Copenhagen
Business School**
HANDELSHØJSKOLEN

CBS Center for Corporate
Social Responsibility

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Executive summary.....	4
Introduktion.....	5
Fremgangsmåde	5
Tværgående analyse.....	6
Interviewsammenfatninger	9
Appendiks 1: Interviewguide, opfølgende kvalitativ undersøgelse	18

Forord

Denne rapport samler konklusionerne fra en opfølgende kvalitativ undersøgelse baseret på interviews med seks virksomheder, der ikke opfylder lovens krav om, at redegørelsen for samfundsansvar skal indeholde tre punkter: Virksomhedens politikker for samfundsansvar, omsættelse af politikker til handling og hvad der er opnået som følge af arbejdet. Formålet med undersøgelsen er at identificere barrierer i rapporteringen samt hvilke overvejelser virksomhederne har gjort sig i forbindelse med anvendelse af internationale principper for Corporate Social Responsibility (CSR). Undersøgelsen er gennemført i juli 2010 af Copenhagen Business School for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Rapporten indgår som led i en række undersøgelser af danske virksomheders efterlevelse af regnskabslovens § 99a om rapportering af samfundsansvar gennemført af Copenhagen Business School for Erhvervs og Selskabsstyrelsen. Der er gennemført følgende studier - alle rapporter er tilgængelige på www.samfundsansvar.dk:

1. En kvantitativ undersøgelse af 142 tilfældigt udvalgte virksomheders rapportering. Undersøgelsen er gennemført i april og maj 2010 og fremgår af rapporten "Kvantitativt studie af virksomheders efterlevelse af årsregnskabslovens § 99a -og deres generelle regnskabspraksis".
2. En analyse af, hvorvidt revisor for virksomheder, der ikke opfylder kravene i regnskabslovens § 99a, har påpeget dette i sin udtalelse om ledelsesberetningen. Konklusionen af analysen fremgår af rapporten "Kvantitativt studie af virksomheders efterlevelse af årsregnskabslovens § 99a -og deres generelle regnskabspraksis". Undersøgelsen blev gennemført i juli 2010.
3. En frafaldsanalyse, hvor resultaterne fra den kvantitative undersøgelse (punkt 1) sammenlignes med et tilfældigt udvalg af virksomheder, der indleverede regnskaber sent og derfor ikke indgik i den oprindelige kvantitative analyse. Frafaldsanalysen blev gennemført i juli 2010 og fremgår af et tillæg til rapporten "Kvantitativt studie af virksomheders efterlevelse af årsregnskabslovens § 99a - og deres generelle regnskabspraksis".
4. En kvalitativ undersøgelse baseret på interviews med 10 virksomheder, der rapporterede om samfundsansvar for første gang. Undersøgelsen er gennemført i maj 2010 og analysen fremgår af rapporten "Kvalitativ studie af førstegangsrapporterende virksomheders erfaringer med årsregnskabslovens § 99a". Der er udarbejdet en række case-beskrivelser på baggrund af interviewene, der fremgår af rapporten "Case-historier: Førstegangsrapporterende virksomheders erfaringer med årsregnskabslovens § 99a".
5. Gode eksempler på rapporteringspraksis blandt de undersøgte virksomheder. Eksemplerne fremgår af rapporten "Gode eksempler på rapporteringspraksis". Kortlægningen er gennemført i maj 2010 og bygger på undersøgelsen nævnt under punkt 1.

Executive summary

- Undersøgelsen er baseret på interviews med 6 virksomheder, der *ikke* rapporterer efter de tre dimensioner i årsregnskabslovens § 99a.
- Formålet med den opfølgende undersøgelse er at afdække årsagerne til, hvorfor nogle virksomheder ikke rapporterer efter lovens tre dimensioner samt hvilke overvejelser virksomhederne har gjort sig i forbindelse med anvendelse af de følgende to internationale principper for CSR: Global Compact (GC) og Global Reporting Initiative (GRI).
- For alle de interviewede virksomheder gælder, at de rapporterer om deres politikker for samfundsansvar og hvordan de omsætter politikkerne til handling, men ikke vurderer hvad der er opnået som følge af virksomhedens arbejde med samfundsansvar i regnskabsåret.
- Fordelingen af begrundelser for den manglende rapportering af resultater er følgende:
 - CSR er nyt for virksomheden.
 - To virksomheder har opfattelsen af, at rammerne det første år med rapportering var "frie".
 - Har tilsluttet sig GC, hvorfor man kan vente til næste års fremskridtsrapport med at rapportere resultater.
 - Manglende tid.
 - Kender ikke lovens krav om rapportering.
 - Resultater er rapporteret i regnskaber for datterselskaber, hvorfor virksomheden, der er et holdingselskab, ikke vurderede det relevant at rapportere herom.
- Knappe ressourcer nævnes desuden ofte som den væsentligste udfordring både i relation til rapporteringen og det daglige arbejde med samfundsansvar. Dette gør sig gældende både i forhold til nationale og internationale love og principper for CSR.
- Tre af virksomhederne har konsulteret revisor i forbindelse med rapporteringen. Yderligere to virksomheder har haft en kort snak med revisor.
- Fire af virksomheder kender Global Compact (GC) hvoraf to virksomheder har tilsluttet sig GC i 2009. To virksomheder kender ikke GC. Kun én virksomhed kender GRI.
- To virksomheder har tilmeldt sig GC i hhv. 2009 og 2010 og vil begge udarbejde en fremskridtsrapport i 2010, hvori der redegøres for målepunkterne og resultaterne af indsatsen.
- Tre virksomheder mener ikke, at GC er relevant for dem pga. deres branche.
- Nogle af virksomhederne fremhæver, at det koster mange ressourcer at tilpasse virksomhedens arbejde til internationale principper og de er ikke altid anvendelige for virksomheder der kun opererer i Danmark eller som ikke er produktionsvirksomheder.
- En del af virksomhederne har henvendt sig til brancheorganisationer i forbindelse med rapporteringen og deltaget i seminarer om loven.
- Kun en enkelt virksomhed ønsker yderligere materiale, der kan hjælpe i forhold til at oplyse om lovens dimensioner bl.a. i form af en generel evaluering af danske virksomheders rapportering. De øvrige ser ikke behov for dette.
- Enkelte ønsker at deltage i seminar om kravene til rapportering.

Introduktion

Fra 2009 er de største virksomheder i Danmark forpligtet til at redegøre for deres arbejde med samfundsansvar. De virksomheder, der er omfattet af lovkravet¹ og som har politikker for samfundsansvar, skal oplyse om tre dimensioner i deres årsrapport: 1) virksomhedens politikker for samfundsansvar, 2) hvordan virksomheden omsætter sine politikker for samfundsansvar til handling og 3) virksomhedens vurdering af, hvad der er opnået som følge af virksomhedens arbejde med samfundsansvar i regnskabsåret og eventuelle forventninger til arbejdet fremover.

Den kvantitativ undersøgelse af rapporteringen blandt de virksomheder der er omfattet af lovkravet (se rapporten ”Kvantitativt studie af virksomheders efterlevelse af årsregnskabslovens § 99a -og deres generelle regnskabspraksis”, der er tilgængelig på www.samfundsansvar.dk) viser, at ikke alle virksomheder rapporterer efter lovens tre dimensioner. Eksempelvis redegør kun 37 % for, hvad de har opnået i som følge af arbejdet med samfundsansvar i regnskabsåret. Yderligere anvender kun 28 % af de rapporterende virksomheder internationale principper for CSR.

Formålet med denne opfølgende kvalitative undersøgelse er således at afdække årsagerne til, hvorfor nogle virksomheder ikke rapporterer efter lovens tre dimensioner samt hvilke overvejelser virksomhederne har gjort sig i forbindelse med anvendelse af de følgende to internationale principper for CSR: Global Compact (GC) og Global Reporting Initiative (GRI).

Fremgangsmåde

Der er foretaget interview med seks danske virksomheder, der alle rapporterer om deres arbejde med samfundsansvar, men ikke redegør for alle af lovens tre dimensioner. Virksomhederne er identificeret på baggrund af dataindsamlingen i den kvantitative undersøgelse af virksomheder, der er omfattet af regnskabslovens § 99a og repræsenterer derfor et bredt udsnit af virksomheder, dvs. både børsnoterede virksomheder og virksomheder tilhørende regnskabsgruppe C. Forskellige brancher samt både moder- og datterselskaber er repræsenteret.

Spørgeskemaet der er brugt som udgangspunkt for interviewene er udarbejdet af CBS' Center for CSR (cbsCSR) og godkendt af projektets styregruppe (se spørgeskemaet i appendix 1). Interviewene er gennemført med medarbejdere, der har en central stilling i forhold til virksomhedens rapportering af samfundsansvar². Resultaterne af undersøgelsen afspejler således den interviewedes personlige opfattelse af virksomhedens erfaringer med lovkravet. Alle interviews er foretaget telefonisk og har været af en varighed på 10-30 minutter.

¹ Jf. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens hjemmeside omfatter loven ”store virksomheder i regnskabsklasse C samt børsnoterede virksomheder og statslige aktieselskaber i regnskabsklasse D. Store virksomheder i regnskabsklasse C er virksomheder, som overskrider mindst to af nedenstående tre størrelsesgrænser: 1) En balancesum på 143 mio. kr., 2) en nettoomsætning på 286 mio. kr. og/eller 3) et gennemsnit antal heltidsbeskæftigede på 250.” Se www.samfundsansvar.dk for yderligere information.

² Interviews er foretaget med en økonomichef, to kvalitetschefer, en økonomimedarbejder (finansiel kontroller) og en udviklingskonsulent.

Tværgående analyse

I denne tværgående analyse fremgår årsagerne til, hvorfor seks danske virksomheder ikke rapporterer efter alle lovens tre dimensioner, samt hvilke overvejelser virksomhederne har gjort sig i forbindelse med anvendelse af GC og GRI.

Rapportering efter lovens tre dimensioner

De interviewede virksomheder oplever forskellige udfordringer i forbindelse med rapporteringen af samfundsansvar. To af virksomhederne har arbejdet med samfundsansvar i flere år, og har ikke oplevet udfordringer i forbindelse med selve arbejdet med CSR, men kun i forbindelse med at få sat ord på indsatsen. Hyppigst fremhæver virksomhederne knappe ressourcer som den væsentligste udfordring både i relation til rapporteringen og det daglige arbejde med samfundsansvar. I det følgende fremgår nogle af de udfordringer de interviewede har oplevet:

- *"Man skal ikke regne med, at man fra 'day one' får formuleret en CSR-politik, som er helhjertet og helstøbt. Det er noget der udvikler sig over tid. Det er et dynamisk arbejde."*
- At finde ressourcer til rapporteringen. En virksomhed fremhæver, at der er en udfordring i at bruge mange ressourcer på en indsats, man måske ikke vil eller kan kommunikere.
- *"se, hvordan vi får fastsat nogle fornuftige kriterier, som rent faktisk gør at vi begynder at drive vores forretning mere etisk forsvarlig. Altså, hvor meget vilje og hjerteblod skal der være her og hvor meget skal vi 'bare' læne os op af de initiativer, der ellers er sat i værk og rapportere om det. Og hvor meget skal vi gå til markronerne og ændre praksis."*
- *"Det [rapportering af CSR] kræver noget pres udefra, for at folk vil investere i det. Det med god tro, det kan kun gå i opgangstider hvor folk er engagerede. Når krisen kradser og pengepungen strammer, så er det det første der bliver lukket ned. Så skal der et behov til udefra, der efterspørger det her, fx fra kunder."*

Det er kendetegnende for alle virksomhederne, at de rapporterer om deres politikker for samfundsansvar og hvordan de omsætter politikkerne til handling, men ikke vurderer hvad der er opnået som følge af virksomhedens arbejde med samfundsansvar i regnskabsåret. Kun én virksomhed er ikke bekendt med lovens krav om at rapportering af samfundsansvar skal ske i forhold til tre dimensioner. Denne virksomhed har i årsrapporten oplyst at den ikke har formelle politikker for samfundsansvar, hvorved man været lidt mere frit stillet i forhold til redegørelsen. To af virksomhederne har gennem deltagelse i seminarer fået indtryk af, at der var blødere rammer i forhold til formen af rapporteringen det første år lovkravet trådte i kraft, hvorfor de ikke har opfattet den manglende redegørelse for resultaterne af indsatsen som et decideret brud på lovens krav. Den hyppigste årsag til at virksomhederne ikke rapporterer om deres resultater er, at virksomhederne ikke var langt nok i arbejdet til at kunne rapportere om resultaterne. Enten var arbejdet med CSR helt nyt, eller virksomhederne havde ikke tidligere arbejdet struktureret nok til at de kunne opstille målepunkter og hive data ud til redegørelsen. Hos én enkelt af virksomhederne, et holdingselskab, rapporterer man om resultaterne på datterselskabsniveau, men der henvises ikke til denne rapportering i koncernregnskabet. Yderligere årsager til den manglende rapportering af resultaterne var:

- At små virksomheder ikke kan rumme alle tre elementer i opstartsfasen.
- *"hvis man er medlem af Global Compact, så opfylder man også de lovkrav der er"*
- *"Der rapporteres ikke på resultater, da nogle af resultaterne er svære direkte at måle, eksempelvis resultatet af at vi ikke vil arbejde med virksomheder der har børnearbejde."*

- *At "der er en risiko for, at rapporteringen bliver for uambitiøs, hvis man kun har fokus på at måle og ikke på indsatsen".*

Fire af virksomhederne vil i 2010 årsrapporten følge op på målepunkter i redegørelsen for arbejdet med samfundsansvar. To af disse virksomheder har tilmeldt sig Global Compact i 2009 og vil i 2010 udarbejde en fremskridtsrapport, hvori der redegøres for målepunkterne og resultaterne af indsatsen. En enkelt virksomhed vil ikke udarbejde en årsrapport i 2010, da selskabet er blevet opkøbt og en anden vil ikke ændre rapporteringen.

I forhold til, om virksomhedernes revisor har været konsulteret i forhold til rapporteringen og lovkravet, er der kun en enkelt virksomhed, der ikke har henvendt sig til revisor, da virksomheden kun involverer revisor i de finansielle aspekter af årsrapporten: *"Revisor det er jo tal og bogholderi"*. Tre af virksomhederne har konsulteret revisor i forhold til, om rapporteringen lever op til årsregnskabslovens krav, men revisor har ikke været involveret i selve udarbejdelsen af CSR-redegørelsen. Hos en af virksomhederne har revisor vurderet hvad der skulle inkluderes i rapporteringen, men virksomheden har selv udarbejdet redegørelsen. En anden havde en kort samtale med revisor omkring rapporteringen og lovkravet. Her ville revisor gerne have afholdt et kursus, men man vurderede i virksomheden, at det ville blive for dyrt. Således er der ingen af de interviewede virksomheder, hvor revisor har forestået udarbejdelsen af CSR-rapporteringen. De fleste har bevidst fravalgt dette pga. manglende ressourcer. Dog har to virksomheder ikke ment, at det ville være relevant at inddrage revisor i selve udarbejdelsen, da revisors godkendelse af årsrapporten vurderes som værende tilstrækkelig.

To af virksomhederne har henvendt sig til brancheorganisationer i forbindelse med rapporteringen:

- Virksomheden har været til tre seminarer og 'gå-hjem møder' omkring rapportering af CSR, der bl.a. blev afholdt af Dansk Industri og Deloitte, hvorved man blev introduceret til lovens krav. Derudover har man afholdt møder med en virksomhed, der har samme struktur, men som er længere i CSR-arbejdet. Her har man fået inspiration til både CSR-arbejdet og rapporteringen heraf.
- Virksomheden har været på to seminarer afholdt af hhv. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og Dansk Erhverv. Seminarerne har været meget relevante og man har fået stort udbytte af at deltage.

En virksomhed ønsker yderligere materiale, der kan hjælpe i forhold til at oplyse om lovens dimensioner, i form af en generel evaluering af danske virksomheders rapportering. Evalueringen vil skulle komme med anbefalinger til rapporteringen og give gode eksempler på CSR-redegørelser, der lever op til lovkravet. Herved vil man som virksomhed kunne få inspiration til egen rapportering og få en fornemmelse af om den lever op til lovkravene. De resterende virksomheder mener ikke at have behov for yderligere vejledninger eller retningslinjer i forhold til loven:

- *"Jeg vil sige, at det er faktisk lidt af en jungle. Der ligger mange vejledninger på nettet og ting og sager."*
- *"Det der ligger [af vejledninger] er ufattelig godt gennemarbejdet. Det har jeg virkelig brugt meget. Det har været en gave, at jeg har haft det materiale fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen – både den korte og udvidede vejledning. Det at der har været begge varianter, har gjort det relativt enkelt for mig at kommunikere det ud i organisationen, både til ledelsen og nedad i organisationen, samtidig med at jeg har haft noget jeg kunne 'nørde' med i forhold til arbejdet. Det jeg i særlig grad har været glad for, er at*

de så konsekvent er kommet med eksempler i det her materiale". Det fremhæves at vejledningerne især er gode for medarbejdere der ikke har en lang akademisk uddannelse og måske ikke har så meget kendskab til CSR.

- Virksomheden har kendskab til vejledningerne, men det var ret løse vejledninger: *"Hvis man ikke får nogen meget konkrete vejledninger, så får man bare nogen meget forskellige rapporteringer. Det kommer an på hvad man vil med det. Hvis man ønsker konformitet, så kræver det lidt mere stringente vejledninger."*

En af virksomhederne fremhæver dog, at der er behov for mere vejledning i forhold til internationale princippers indhold og anvendelighed. Denne vejledning vil skulle tage form af seminarer og lignende.

Internationale principper for CSR

Fire virksomheder har kendskab til GC, hvoraf to virksomheder har tilsluttet sig GC hhv. 2009 og 2010.

Virksomhederne der har tilsluttet sig GC siger følgende om årsagen til, at valget faldt herpå:

- *"Det har været et bevidst valg at tilmelde sig Global Compact, da der er god substans i principperne. Det er det signal at vi gerne vil udsende, at vi er med på den vogn, da vi handler overalt i verden."*
- *"GC er en standard vi umiddelbart kunne forholde os til og havde hørt at det var til at håndtere"*.

Kun én virksomhed har kendskab til GRI, mens en kun har hørt navnet og en anden mente at det GRI var for svær at gå til og opgav derfor at få indblik i indholdet bag. To virksomheder har ikke kendskab til hverken GC eller GRI.

I forhold til anvendeligheden af Global Compact og GRI i virksomhedernes arbejde med CSR, nævnte virksomhederne følgende:

- Mange elementer i de internationale principper er ikke relevante for produktionsvirksomheder, men fungerer som gode retningslinjer for arbejdet med samfundsansvar.
- I forhold til Global Compacts 10 principper, er der en del af dem, der er lidt selvfølgelige og fjerne for danske virksomheder, som fx børnearbejde, da det ikke altid er relevant i en dansk kontekst. Derfor virker de ikke altid relevante på overfladen. Men når man kommer dybere ind i dem, så er de relevante i forhold til at få styr på leverandørernes efterlevelse af principperne.
- Global Compact er anvendelig, da principperne er anerkendt over hele verden.
- *"Jeg har fornemmelsen at GRI er for kompliceret til mange virksomheder."*

Virksomhederne der i 2009 har tilsluttet sig Global Compact valgte ikke at rapportere i forhold til principperne, da de kun lige var startet med arbejdet. De resterende virksomheder har valgt ikke at rapportere i forhold til internationale principper:

- Fordi man ikke er en produktionsvirksomhed.
- Fordi principperne ikke er relevante for en atypisk virksomhed, der involverer frivillige i arbejdet med samfundsansvar.
- Fordi virksomheden er datterselskab i en international koncern, hvor moderselskabet er tilmeldt og rapporterer efter Global Compact.

- Fordi arbejdet med CSR i bund og grund handler om kroner og øre, ligesom alt andet i virksomheden. For at økonomidirektøren skal gå ind og vurdere anvendeligheden af internationale principper for CSR, så kræver det, at den administrerende direktør giver besked herom. Han skal opleve et pres fra kunderne for at dette vil ske.

Virksomhederne ser ressourcer og relevans som de største udfordringer i forhold til at anvende internationale principper for CSR. Det koster mange ressourcer at tilpasse virksomhedens arbejde til internationale principper og de er ikke altid anvendelige for virksomheder der kun opererer i Danmark eller som ikke er produktionsvirksomheder. En enkelt virksomhed nævner forståelse i organisationen som en udfordring.

Når virksomhederne bliver spurgt, hvad de ser som den største fordel ved internationale principper for CSR fremhæves det, at de giver CSR-arbejdet struktur og letter implementeringen af CSR-aktiviteterne:

- På et overordnet plan vurderes det, at jo bedre kendskab der er til principperne internationalt, jo nemmere er det at implementere standarderne og at opnå sine mål for eksempelvis anti-korruption.
- De giver CSR-arbejdet struktur. Det er ikke nok at formulere politikker, arbejdet kræver en udbygning i forhold til at få struktureret indsatsen, og det er her Global Compact kommer ind i billedet.
- De bevirker at virksomheden på længere sigt bliver tvunget til systematisk at følge op på tiltagene: *”Det tvinger til at måle. Det synes jeg er en god ting. Når vi begynder at sætte sådan noget i søen, så skal der også være noget bagved”.*
- Der skal være et behov og hvis der er det, kan de være en fin hjælp.

En enkelt af virksomhederne ser dog ingen fordele ved principperne og en anden mener ikke at have nok indblik i principperne til at kunne forholde sig til fordelene ved dem.

Interviewsammenfatninger

I dette kapitel fremgår sammenfatninger af hver af de seks interviews. Alle interviews er anonymiserede således at de interviewede frit har kunnet ytre deres holdninger til spørgsmålene.

Interview 1

Interviewet er foretaget med virksomhedens økonomichef.

Virksomheden opnåede i 2009 et resultat på ca. 67 mio. kroner efter skat, en omsætning på 6,3 mia. kroner og havde i december 2009 93 medarbejdere. Virksomheden er en handelsvirksomhed og forestår ikke selv produktion, men opkøber varer og ydelser over hele verden.

Rapportering efter lovens tre dimensioner

CSR-rapporteringen centrer sig primært omkring virksomhedens internationale projekter og internationale samarbejdspartnere. Her søger man via et Code of Conduct at hjælpe koncernens internationale partnere med at forbedre deres samfunds- og miljømæssige standarder, hvor det er nødvendigt i forhold til

internationale retningslinjer. Virksomheden gør også en indsats omkring det interne arbejdsmiljø, men dette har man bevidst valgt ikke at rapportere om, da det ses som en naturlig del af det at drive forretning.

Virksomheden har rapporteret under overskriften CSR siden 2006, men redegørelsen er udvidet betydeligt i 2009 set i forhold til de foregående år. I 2009 redegør virksomheden i langt højere grad for sine CSR-politikker og handlinger, mens resultaterne af indsatsen ikke er i fokus. Man er dog opmærksom på lovens krav om at redegørelsen skal ske i forhold til tre dimensioner, dvs. virksomhedens politikker for samfundsansvar, hvordan virksomheden omsætter sine politikker for samfundsansvar til handling samt virksomhedens vurdering af, hvad der er opnået som følge af virksomhedens arbejde med samfundsansvar i regnskabsåret. At der ikke er fokus på den tredje dimension - hvad der er opnået som følge af arbejdet med samfundsansvar - skyldes, at arbejdet med at udarbejde en mere omfattende og struktureret rapportering af CSR er nyt, og man har derfor set det som den primære opgave, at formidle hvad der er sket i årets løb i relation til virksomhedens CSR-politikker og hvordan de er blevet omsat til handlinger. Overvejelserne omkring formidling af resultaterne af dette arbejde har været, at rapporteringen ikke må tage karakter af greenwashing. Man vil dog i forhold til næste års rapportering prøve at se, hvordan man kan få inkorporeret den tredje dimension i redegørelsen. Yderligere forventer virksomheden at redegøre for indsatsen omkring det interne arbejdsmiljø, da man i 2010 vil etablere en HR-funktion.

Virksomhedens revisor har været konsulteret i forhold til, om rapporteringen lever op til årsregnskabslovens krav. Revisor har ikke været involveret i selve udarbejdelsen af CSR-redegørelsen. Der er ikke rettet henvendelse til brancheorganisationer i forbindelse med rapporteringen. I forhold til ønsker omkring redskaber, der vil kunne hjælpe i forhold til fremtid rapportering, vurderes det, at en generel evaluering af danske virksomheders rapportering vil være brugbar. Evalueringen ville skulle komme med anbefalinger til rapporteringen og give gode eksempler på CSR-redegørelser, der lever op til lovkravet. Herved vil man som virksomhed kunne få inspiration til egen rapportering og få en fornemmelse af om den lever op til lovkravene.

Internationale principper for CSR

I relation til internationale principper for CSR er virksomheden bekendt med Global Compact samt ILO og OECD konventioner. Man følger disse principper og konventioner, men har ikke tilsluttet sig dem. Virksomheden har ikke kendskab til GRI. Da man vurderede hvilke principper, der ville være relevante for virksomheden, havde man især fokus på at finde standarder vedrørende anti-korruption, da dette er et emne, der er fokus på i virksomhedens internationale projekter. Da virksomheden ikke er en produktionsvirksomhed, har man vurderet, at mange elementer i de internationale principper ikke er relevante, men fungerer som gode retningslinjer for arbejdet med samfundsansvar. Fordelen ved at referere til internationale principper som Global Compact er, at de er kendt internationalt. Generelt vurderes det, at jo bedre kendskab der er til principperne internationalt, jo nemmere er det at implementere standarderne og at opnå sine mål for eksempelvis anti-korruption.

Interview 2

Interviewet er foretaget med virksomhedens udviklingskonsulent.

Virksomheden havde i 2009 et underskud på knap 500 mio. kr. og 525 medarbejdere. Virksomheden er et offentligt interessentselskab.

Rapportering efter lovens tre dimensioner

Der er blevet brugt en del ressourcer på CSR-rapporteringen i 2009. Her har man bevidst valgt at fokusere på at formulere CSR-politikkerne med henblik på at få systematiseret indsatsen omkring forhold, hvor der er risici forbundet med selskabets forretningsområder. Således udgør redegørelsen i 2009 årsrapporten et første bud på en rapportering af virksomhedens samfundsansvar.

Den største udfordring i forbindelse med rapporteringen har været at få arbejdet forankret i virksomheden. Da man er i opstartsfasen, er CSR-politikkerne ikke udbredt i virksomheden i tilstrækkelig grad. Derfor vil næste skridt være at have fokus på implementering af politikkerne, da der er et stykke vej i forhold til at få arbejdet udbredt i virksomheden.

Her fremhæves det, *”at det vi ligesom har fået ud af at se, hvordan andre virksomheder gør, og det er en konklusion som jeg har hæftet mig ved, er, at man ikke skal regne med, at man fra ’day one’ får formuleret en CSR-politik, som er helhjertet og helstøbt. Det er noget der udvikler sig over tid. Det er et dynamisk arbejde.”*

Virksomheden er bekendt med lovens krav om, at rapportering af samfundsansvar skal ske i forhold til tre dimensioner, men har gennem deltagelse i flere seminarer fået indtryk af, at det første år med lovkravet har indebåret relativt frie rammer for rapporteringen. Siden det er første år at virksomheden arbejder med CSR, har man derfor valgt kun at rapportere om virksomhedens politikker for samfundsansvar og hvordan de bliver omsat til handling, især set i lyset af, at man ikke har haft resultater og målepunkter at rapportere. Man mener ikke, at man som en lille virksomhed kan rumme alle tre elementer det første år der rapporteres. Når man har en lille organisation er man hele tiden nødt til at se på ressourcerne og må tage én ting af gangen.

Virksomheden har i år valgt at tilslutte sig Global Compact, hvilket også er nævnt i årsrapporten, og næste år vil rapporteringen være mere struktureret omkring målepunkter qua udarbejdelsen af virksomhedens Global Compact fremskridtsrapport.

Revisor har godkendt hele rapporteringen og har kommet med en kort kommentar til CSR-redegørelsen. Revisor har ikke været med i udarbejdelsen af redegørelsen, hvilket har været et bevidst fravalg der bunder i et ressourcespørgsmål.

Virksomheden har henvendt sig til brancheorganisationer i forbindelse med rapporteringen i kraft af deltagelse i tre seminarer og ’gå-hjem møder’ omkring rapportering af CSR, der bl.a. blev afholdt af Dansk Industri og Deloitte. Herved er man blevet introduceret til lovens krav. Yderligere har man afholdt møder med et andet offentligt interessentselskab, der er længere i CSR-arbejdet. Her har man fået inspiration til både CSR-arbejdet og rapporteringen heraf.

Således har virksomheden fundet frem til, at der er forskellige ambitionsniveauer for rapportering af samfundsansvar og at man kan hyre dyre konsulenter til arbejdet, men har vurderet at man selv kunne løfte opgaven.

Virksomheden oplever ikke et behov for retningslinjer, vejledning eller andet, der kan hjælpe ift. at oplyse om lovens tre dimensioner, men fremhæver derimod, *”at det er faktisk lidt af en jungle. Der ligger mange vejledninger på nettet og ting og sager.”*

Internationale principper for CSR

Virksomheden har kendskab til internationale principper for samfundsansvar, og har som nævnt tilsluttet sig GC i 2010. Man har også kendskab til GRI, men har hørt fra andre at GC var let at gå til og relevant, hvorfor valget faldt herpå.

I forhold til GC's 10 principper, vurderes det, at der er en del af dem, der er lidt selvfølgelige og fjerne for danske virksomheder, da de ikke altid er relevante i en dansk kontekst. Her nævnes børnearbejde som et eksempel. Derfor virker principperne ikke altid relevante på overfladen. På den anden side fremhæves det, at når man kommer dybere ind i principperne, så er de relevante i forhold til virksomhedens leverandører og deres efterlevelse af principperne. Man har dog oplevet, at det umiddelbart har været hurtigt at forholde sig til, hvad der var relevant for virksomheden i forhold til GC's principper.

Virksomheden har valgt ikke at rapportere i forhold til Global Compact eller andre internationale principper for CSR i 2009 årsrapporten, da arbejdet med samfundsansvar er meget nyt for virksomheden. For at fremskynde processen valgte man at berette om tilslutningen til GC i årsrapporten, således at man forpligtede sig til at tilslutte sig i 2010.

Den største udfordring i forhold til at anvende internationale principper for CSR er at opnå en forståelse for arbejdet i organisationen samt at finde ressourcer til implementeringen. En fordel ved at anvende internationale principper for CSR er, at de giver CSR-arbejdet struktur. Nu har virksomheden tænkt over hvor de står, hvor de er, men dette er ikke nok. Arbejdet kræver en udbygning i forhold til at få struktureret indsatsen, og det er her Global Compact kommer ind i billedet.

Interview 3

Interviewet er foretaget med virksomhedens kvalitetschef.

Virksomheden producerer højteknologiske løsninger med produktion og hovedadministration i Danmark. På verdensbasis har virksomheden 650 medarbejdere. Virksomheden opnåede i 2009 et overskud før skat på 47 mio. kr. og en omsætning på ca. 840 mio. kr.

Rapportering efter lovens tre dimensioner

Virksomheden har tilmeldt sig Global Compact (GC) i 2009 og redegørelsen i årsrapporten har centreret sig om at formulere CSR-politikker i henhold til GC's principper. Her har den største udfordring været at vurdere om formuleringen af disse politikker var tilfredsstillende i forhold til GC. Imidlertid har man ikke oplevet andre udfordringer i forbindelse med rapporteringen, da man har arbejdet med miljøledelse i virksomheden siden 1996, hvorfor arbejdet ikke er nyt. Det har været en løbende udvikling, så lovkravet er ikke blevet opfattet som et åg.

Virksomheden er bekendt med lovens krav om at rapportering af samfundsansvar skal ske i forhold til tre dimensioner. I den forbindelse er opfattelsen, at *"hvis man er medlem af Global Compact, så opfylder man også de lovkrav der er"*.

Redegørelsen for samfundsansvar indeholder kun virksomhedens CSR-politikker og handlinger, da man ikke mente at man var langt nok i arbejdet til at rapportere om resultaterne. Yderligere fremhæves det, at *"der*

rapporteres ikke på resultater, da nogle af resultaterne er svære direkte at måle, eksempelvis resultatet af at vi ikke vil arbejde med virksomheder der har børnearbejde”.

For at vurdere virksomhedens underleverandører udarbejdes der audit-rapportter, hvor det vurderes hvorvidt underleverandørerne efterlever virksomhedens krav til miljøforhold samt GC's 10 principper. Her går man ikke ind og kvantificerer, da det er svært at følge op på om man får de rigtige tal fra underleverandørerne. Når man følger op på resultaterne af indsatsen foregår det lokalt hos datterselskaberne, hvor man især indenfor miljøcertificeringer har man mål man følger op på. Men dette er ikke noget man har valgt at rapportere i årsrapporten. Men qua tilslutningen til GC, vil man i 2010 udarbejde en fremskridtsrapport hvor man følger op i forhold til målopfyldning. Der vil blive henvist til denne i årsrapporten for 2010. Da dette arbejde er nyt, har man i 2009 kun valgt at henvise til denne fremtidige rapportering.

Revisor har ikke været konsulteret i forhold til rapporteringen og lovkravet. Virksomheden har selv udarbejdet redegørelsen, da man kun involverer revisor i de finansielle aspekter af årsrapporten. Det er ikke blevet overvejet om revisor skulle konsulteres, da man ikke mener at det er relevant: *”Revisor det er jo tal og bogholderi”.*

Virksomheden har ikke henvendt sig til brancheorganisationer i forbindelse med rapporteringen og mener ikke at have behov for retningslinjer, vejledning eller andet, der kan hjælpe i forhold til rapporteringen af samfundsansvar.

Internationale principper for CSR

Virksomheden har som nævnt tilsluttet sig Global Compact. I den forbindelse foretog man ikke decideret screening af internationale principper inden tilmeldingen. Man mente at GC var anvendelig for virksomheden, da principperne er udbredt og anerkendt over hele verden. Her udtaler virksomheden, at *”det har været et bevidst valg at tilmelde sig Global Compact, da der er god substans i principperne. Det er det signal at vi gerne vil udsende, at vi er med på den vogn, da vi handler overalt i verden”.* Man er dog ikke bekendt med substansen i andre principper for samfundsansvar, men kender Global Reporting Initiative (GRI) af navn.

Virksomheden mener ikke at have oplevet udfordringer i henhold til at anvende GC, da det har været en naturlig udvikling for virksomheden at orientere sig i forhold til internationale principper. Toplevelsen har set det som en naturlig udvikling. Den største fordel ved at anvende internationale principper for CSR er, at virksomheden på længere sigt bliver tvunget til systematisk at følge op på tiltagene, hvilket uddybes på følgende måde: *”De [internationale principper for CSR] tvinger til at måle. Det synes jeg er en god ting. Når vi begynder at sætte sådan noget i søen, så skal der også være noget bagved”.*

Interview 4

Interviewet er foretaget med virksomhedens chef for kvalitet og miljø.

Virksomheden tilhører fødevarerindustrien og er et datterselskab i en større udenlandsk koncern. I 2009 havde virksomheden en omsætning på 511 mio. kr. og et resultat før skat på 27 mio. kr. Det gennemsnitlige antal medarbejdere var 693.

Rapportering efter lovens tre dimensioner

Det er første år at virksomheden rapporterer om sit arbejde med samfundsansvar. Virksomheden har skullet gennemgå en proces omkring, hvor åben man har villet være i rapporteringen. Men generelt har alle i virksomheden taget godt imod at der skulle rapporteres om CSR.

I forbindelse med rapporteringen har den største udfordring været, at *”se, hvordan man får fastsat nogle fornuftige kriterier, som rent faktisk gør at vi begynder at drive vores forretning mere etisk forsvarlig. Altså, hvor meget vilje og hjerteblod skal der være her og hvor meget skal vi ’bare’ læne os op af de initiativer, der ellers er sat i værk og rapportere om det. Og hvor meget skal vi gå til markronerne og ændre praksis.”* I den sammenhæng fremhæves det, at der er en udfordring i at bruge mange ressourcer på en indsats, man måske ikke vil eller kan kommunikere.

Virksomheden er bekendt med lovens krav om at rapportering af samfundsansvar skal ske i forhold til tre dimensioner, men har valgt ikke at rapportere om resultaterne af CSR-indsatsen, da arbejdet ikke tidligere har været struktureret, hvorfor man valgte at viske tavlen ren og kigge fremad med nye initiativer. Man havde simpelthen ikke tid til at bearbejde eksisterende resultater i en så tilstrækkelig grad, at man kunne rapportere herom. Yderligere havde virksomheden fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fået indtryk af, at der var blødere rammer i forhold til formen af rapporteringen det første år lovkravet trådte i kraft. Det var derfor et bevidst valg ikke at rapportere om resultater velvidende om, at man derved ikke levede op til lovens krav. Endvidere fremhæves det, at man skal være opmærksom på, at *”der er en risiko for, at rapporteringen bliver for uambitiøs, hvis man kun har fokus på at måle og ikke på indsatsen”*.

Som udgangspunkt regner man med at rapporteringen i 2010 bliver udvidet med en redegørelse for resultaterne af indsatsen. Omfanget afhænger dog af, hvor meget man kommer i mål med.

Virksomheden havde en kort samtale med revisor omkring rapporteringen og lovkravet. Revisor ville gerne have afholdt et kursus, men man vurderede i virksomheden, at det ville blive for dyrt. Imidlertid har man deltaget i seminarer afholdt af hhv. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og Dansk Erhverv. Seminarerne har været meget relevante og man har fået stort udbytte af at deltage.

Det vurderes ikke, at virksomheden har et behov for retningslinjer eller vejledning i relation til lovkravet. Derimod mener man, at *”det der ligger er ufattelig godt gennemarbejdet. Det har jeg virkelig brugt meget. Det har været en gave, at jeg har haft det materiale fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen – både den korte og udvidede vejledning. Det at der har været begge varianter, har gjort det relativt enkelt for mig at kommunikere det ud i organisationen, både til ledelsen og nedad i organisationen, samtidig med at jeg har haft noget jeg kunne ’nørde’ med i forhold til arbejdet. Det jeg i særlig grad har været glad for, er at de så konsekvent er kommet med eksempler i det her materiale.”* Det fremhæves at vejledningerne især er anvendelige for medarbejdere, der ikke har en lang akademisk uddannelse og måske ikke har så meget kendskab til CSR.

Internationale principper for CSR

Virksomheden har kendskab til Global Compact (GC), men ved meget lidt om Global Reporting Initiative (GRI). GRI mener man var for svært at gå til, hvorfor næste skridt for virksomheden er at se, hvordan man kan få indblik i GRI's principper.

Umiddelbart mener man ikke, at internationale principper for CSR er relevante for virksomheden, idet man er et datterselskab og moderselskaber er tilmeldt GC. Yderligere vurderer man, at principperne ikke altid er relevante for danske virksomheder med produktion i Danmark. Det er svært at relatere principperne til dansk kontekst. Dog støtter virksomheden rent politisk op om GC's principper og har udarbejdet etiske principper med afsæt i GC. Nu er man ved at blive bedre til at stille disse krav til virksomhedens leverandører, og her mener man at principperne er meget relevante. Dog har man kun indirekte indflydelse på de resultater leverandørerne opnår.

Den største udfordring i forhold til at anvende internationale principper for CSR er at finde ud af, hvad der er relevant. Her ville man gerne have lidt mere vejledning i form af seminarer og lignende. Virksomheden mener ikke at have nok indblik i principperne til at kunne forholde sig til fordelene ved dem.

Interview 5

Interviewet er foretaget med en af virksomhedens økonomimedarbejdere.

Virksomheden er børsnoteret og er aktiv inden for underholdningsbranchen. I 2009 realiserede virksomheden et resultat på før skat på 2.1 mio. kr. og havde en nettoomsætning på knap 250 mio. kr. Det gennemsnitlige antal ansatte var 147.

Rapportering efter lovens tre dimensioner

Det er ikke første gang virksomheden rapporterer om samfundsansvar. Generelt oplever man, at den største udfordring er at finde ressourcer til rapporteringen. Virksomhedens CSR-aktiviteter udføres primært af frivillig arbejdskraft og ikke kun af virksomhedens ansatte. Her prioriteres selve udførelsen af aktiviteterne snarere end rapporteringen heraf. Det er kun få personer i administrationen der sidder med rapporteringen. For at kunne læne sig op af tidligere års rapporteringer, har man valgt at skrive i redegørelsen, at virksomheden ikke har formelle politikker for CSR. Hermed har man været lidt mere frit stillet i forhold til indholdet af redegørelsen. Man er i virksomheden bekendt med §99a, men kender ikke til lovens tre dimensioner. Revisor har godkendt rapporteringen, men har ikke været involveret i selve udarbejdelsen heraf.

Virksomheden har ikke henvendt sig til brancheorganisationer i forbindelse med rapporteringen.

I forhold til 2010 rapporteringen, regner man med at bruge samme format som man har gjort i 2009. Man vurderer ikke at have et behov for yderligere retningslinjer eller vejledninger i forhold til den lovpligtige rapportering af samfundsansvar.

Internationale principper for CSR

Virksomheden har ikke kendskab til internationale principper for CSR. På baggrund af en kort introduktion til principperne vurderes det ikke, at de er relevante da virksomheden er meget atypisk qua involveringen af frivillige i CSR-arbejdet.

Det fremhæves, at selv hvis internationale principper for CSR vurderes at være relevante for virksomheden, så er selve rapporteringen ikke noget, man bruger mange ressourcer på, snarere har man fokus på det daglige arbejde med CSR. Det vil kræve for mange ressourcer at tilpasse virksomhedens arbejde til

internationale principper. Principperne vil være for svære at integrere. Man ser derfor ingen fordele ved at anvende internationale principper for CSR.

Interview 6

Interviewet er foretaget med virksomhedens økonomichef.

Virksomheden er et holdingselskab, der ejer to entreprenør- ingeniør- og transportvirksomheder samt en investeringsvirksomhed. På koncernniveau opnåede man i 2009 en nettoomsætning på godt 220 mio. kr. og medarbejderantallet var 222.

Rapportering efter lovens tre dimensioner

2009 er det første år, at der rapporteres om CSR på koncernniveau. Rapporteringen har tidligere været forbeholdt datterselskaberne. Moderselskabet rapporterer kun fordi loven foreskriver det. Udfordringen har i den forbindelse været at rapportere på holding-niveau, når CSR-aktiviteterne er knyttet til datterselskabernes drift. Med andre ord har det været en udfordring at finde frem til detaljeringsniveauet på holding-niveau, da driftsselskaberne løbende rapporterer om deres indsats.

På et overordnet plan fremhæver virksomheden følgende om rapportering af samfundsansvar: *”Det kræver noget pres udefra, for at folk vil investere i det. Det med god tro, det kan kun gå i opgangstider hvor folk er engagerede. Når krisen kradser og pengepungen strammer, så er det det første der bliver lukket ned. Så skal der et behov til udefra, der efterspørger det her, fx fra kunder.”*

Virksomheden er bekendt med lovens krav om rapportering af både politikker, hvordan de omsættes til handling og de i regnskabsåret opnåede resultater. Virksomheden har valgt ikke at oplyse om resultaterne af arbejdet med samfundsansvar, da disse rapporteres på datterselskabsniveau. Disse resultater er ikke indarbejdet i holdingselskabets rapportering, da de ikke er relevante her. Man har ikke overvejet at henvise til datterselskabernes rapportering i koncernregnskabet. Yderligere er holdingen, at *”det vigtigste er det man gør, og ikke rapporteringen heraf”*.

Næste år vil man ikke ændre i rapporteringen, da holdingselskabet og datterselskaberne er blevet overtaget af et andet holdingselskab, hvorfor der ikke rapporteres i 2010 – dette vil opkøber forestå.

Revisor har godkendt udkastet af virksomhedens redegørelse for samfundsansvar og har været konsulteret i forhold til, hvad der skulle inkluderes i rapporteringen.

Virksomheden har ikke henvendt sig til brancheorganisationer i forbindelse med rapporteringen. Man har konsulteret Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vejledninger da man udarbejdede redegørelsen for virksomhedens arbejde med samfundsansvar. Man føler ikke et behov for yderligere vejledninger, men kommenterer, at *”hvis man ikke får nogen meget konkrete vejledninger, så får man bare nogen meget forskellige rapporteringer. Det kommer an på hvad man vil med det. Hvis man ønsker konformitet, så kræver det lidt mere stringente vejledninger.”*

Internationale principper for CSR

Virksomheden har ikke kendskab til internationale principper for CSR, idet man ikke oplever et pres fra kunderne omkring anvendelse af sådanne principper. Her beskrives det, at arbejdet med CSR i bund og

grund handler om kroner og øre, ligesom alt andet i virksomheden. For at økonomidirektøren skal gå ind og vurdere anvendeligheden af internationale principper for CSR, så kræver det, at den administrerende direktør giver besked herom. Han skal opleve et pres fra kunderne for at dette vil ske.

Den største udfordring i forhold til at få danske virksomheder, der kun har drift og kunder i Danmark, til at anvende internationale principper for CSR er, at de ikke opleves som relevante. Der er lovgivning i Danmark der dækker fint, så danske virksomheder gør i forvejen en indsats. Hvis man som virksomhed oplever et behov for at anvende internationale principper for CSR, enten fordi kunderne kræver det eller fordi man opererer i lande hvor lovgivningen ikke er tilstrækkelig, så kan principperne være en fin hjælp til at strukturere arbejdet med CSR.

Appendiks 1: Interviewguide, opfølgende kvalitativ undersøgelse

§99a-undersøgelse: Opfølgende interviews vedr. rapportering efter lovens dimensioner samt internationale principper for samfundsansvar

Formål med interviewet: At afdække årsagerne til manglende rapportering på de tre dimensioner i loven samt virksomhedernes overvejelser i forbindelse med anvendelse af GRI og Global Compact.

A. Rapportering af lovens tre dimensioner

1. Hvad har de største udfordringer været i forbindelse med jeres rapportering?
2. Er I bekendt med lovens krav om at rapportering af samfundsansvar skal ske i forhold til tre dimensioner? (Dvs. redegørelse for CSR-politikker, hvordan politikkerne omsættes til handling samt hvad der er opnået som følge af arbejdet med samfundsansvar i regnskabsåret)
3. Hvorfor har I valgt ikke at oplyse om alle tre dimensioner?
4. Forklar om baggrunden herfor og evt. problemstillinger.
5. Hvad vil I gøre anderledes næste år? Hvorfor?
6. Har revisor været konsulteret i forhold til rapporteringen og lovkravet?
7. Hvis nej, har I overvejet at konsultere revisor eller er det sket på baggrund af et bevidst fravalg? Forklar.
8. Har I henvendt jer til brancheorganisationer i forbindelse med rapporteringen?
9. Oplever I et behov for retningslinjer, vejledning eller andet, der kan hjælpe ift. at oplyse om politikker, omsætning til handlinger og resultater?

B. Internationale principper

10. Har I kendskab til internationale principper for CSR? (Global Compact, GRI)
11. Hvis ja, hvordan vurderer du anvendeligheden af internationale principper for CSR i forhold til jeres arbejde med CSR?
12. Hvorfor har I valgt/ikke valgt at rapportere i forhold til internationale principper?
13. Hvad ser du som den største udfordring i forhold til at anvende internationale principper for CSR?
14. Hvad ser du som den største fordel i forhold til at anvende internationale principper for CSR?